

Gir mer kunnskap mer sparing?

Ellen Katrine Nyhus

NORCE, avdeling Agder
Handelshøyskolen ved UiA

Økt fokus på finansiell kunnskap

Internasjonale kartlegginger

- Lavt kunnskapsnivå i mange land
- Sårbare grupper identifisert: unge, kvinner, lavt utdannede
- Lav finansiell kunnskap har negativ effekter for velferd

To kartlegginger i Norge:

2015: AksjeNorge- UiA: 8 kunnskapsspørsmål. N=1030

2018: NORCE- UiA – ECONA: 50 kunnskapsspørsmål. N= 2209

A 3D illustration of a blue humanoid figure sitting at a blue table. On the table are several stacks of US dollar bills. The figure is surrounded by more stacks of money on the floor and floating in the air. A large blue speech bubble is positioned above the figure, containing the text "MER KUNNSKAP GIR SMARTERE VALG!".

**MER KUNNSKAP
GIR SMARTERE
VALG!**

HØYERE FINANSIELL KUNNSKAP ASSOSIERES MED

- ✓ MER SPARING
- ✓ MINDRE GJELD
- ✓ MINDRE BETALINGSPROBLEMER
- ✓ MER INVESTERING I AKSJER/FOND

De som har lært mer om finans/personlig økonomi, sparer mer

- Funnet ved å sammenligne amerikanske stater som har/ikke har økonomi i skolepensum
- Lav kunnskap reduserer sannsynlighet for pensjonsplanlegging og sparing
- Lav kunnskap relatert til lav sparebuffer og finansiell sårbarhet

Har du satt til side penger slik at du kan dekke dine utgifter i 3 måneder dersom du blir syk eller mister jobben? (n=2209)

Har buffer	Ja (67%)	Nei (33%)
Antall riktige svar for finansielle tema (5 spm pr tema)		
Rente	3,4	3,0
Inflasjon	3,8	3,2
Boliglån	3,0	2,8
Investering	3,1	2,5
Obligasjoner	0,9	0,7
Bankkonti	4,1	3,8
Betaling	4,1	3,9
Sparing	1,9	1,3
Lån	3,1	2,8
Pensjon og planlegging	2,2	1,8
Alle 50 spm	29,6	25,8

**Høyere kunnskap
assosiert med
høyere
sannsynlighet for å
ha en sparebuffer**

Hvilket av følgende alternativer beskriver best forholdet mellom din totale sparing og din inntekt?

	Andel	Antall rette svar (alle 50 spm)	
Jeg har mindre enn 3 ganger min månedslønn i oppsparte midler	27%	27	Høyere kunnskap om -Rente -Inflasjon -Investeringer
Jeg har mellom 3-6 ganger min månedslønn i oppsparte midler	21%	29	-Obligasjoner -Sparing -Lån
Jeg har 6-12 ganger min månedslønn i oppsparte midler	17%	30	-Pensjon assosiert med høyere sparerate
Jeg har 1-5 ganger min årsinntekt i oppsparte midler	16%	32	Ingen relasjon med kunnskap om Boliglån
Jeg har mer enn 5 ganger min årsinntekt i oppsparte midler	5%	33	Betaling Bankkonti
Foretrekker ikke å svare	9%		
Vet ikke	6%		

Høyere kunnskap om investering/sparing gir høyere sannsynlighet for pensjonssparing

Sparer pensjon på eget initiativ?	Ja (24%)	Nei 69%
Antall riktige svar for 3 finansielle tema (5 spm pr tema)		
Investering	3,3	2,9
Sparing	2,0	1,6
Pensjon og planlegging	2,4	2,1
Alle 50 spm	29,9	28,5

Det var ikke signifikant forskjell i antall rette for andre finansielle tema.
→ Spesifikk kunnskap nødvendig.

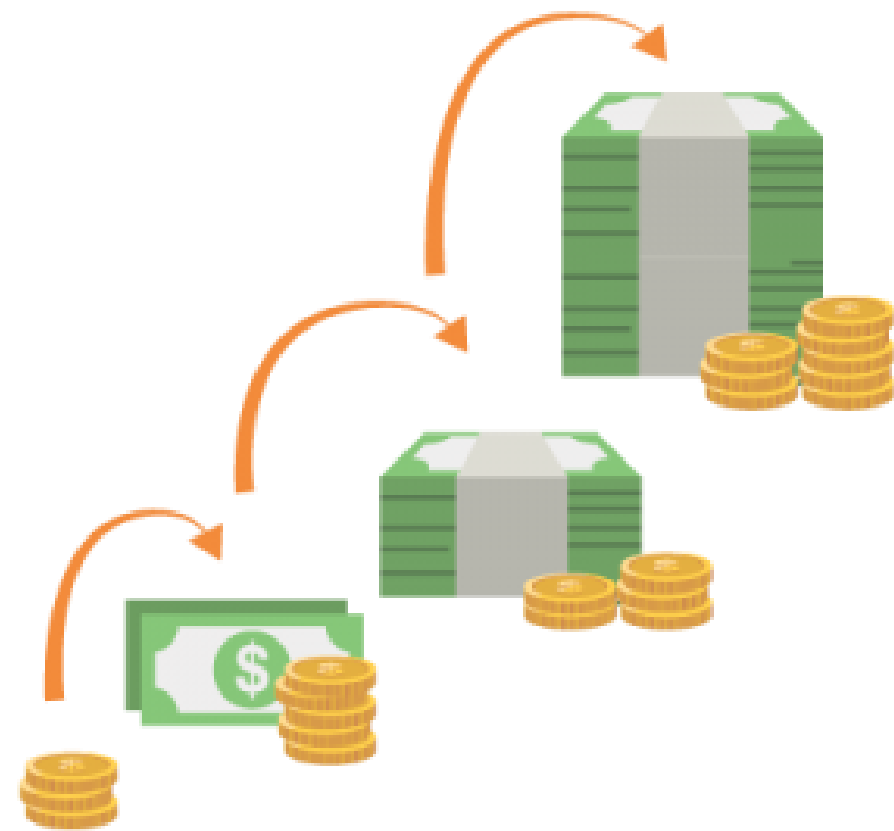
Sparer på eget initiativ:

44% av selvstendig næringsdrivende
34% av fulltidsansatte
23% av deltidsansatte

34% i aldersgruppen 30-44
32 % i aldersgruppen 45-59

Finansiell kunnskap og investeringer i aksjemarkedet

- Få har god kunnskap om aksjer og aksjemarkedet.
- De med lav kunnskap har lavere sannsynlighet for å investere i aksjer.

Kunnskap og spareportefølje (2018-undersøkelsen n=2209)

Dersom du skal investere, er følgende investeringsprodukt aktuelt?	Andel som sier ja	Antall riktige svar blant de som sier ja 50 spm	Antall riktige svar blant de som sier nei 50 spm
Aksjer	29,3%	32,9	26,4
Obligasjonsfond	10,4%	33,2	27,5
Aksjefond	40,4%	32,7	25,2
Sertifikater	5,0%	34,1	27,9
Sparekonto/høyrente	82,5%	28,7	27,8
Smykker, juveler, kunst osv	10,2%	30,2	28,4

Ingen
signifikant
forskjell

Når du tenker på din egen sparing/dine investeringer, hvor villig er du til å ta risiko?

	%-vis andel	Antall rette alle (50 spm)	Antall rette investeringer (5 spm)	Antall rette pensjon (5 spm)	Antall rette Sparing (5 spm)
Veldig lite villig	23	25	2,0	1,7	1,2
2	20	28	2,7	2,0	1,6
3	21	29	3,2	2,2	1,9
4	16	30	3,5	2,3	2,0
5	11	32	3,8	2,6	2,4
6	2	34	4,1	2,8	2,9
Veldig villig	2	31	3,5	2,6	2,4
Foretrekker ikke å svare	1				
Vet ikke	3				

**Økt kunnskap
assosiert med
høyere villighet
til å ta risiko**

**Spesielt
kunnskap om
investeringer,
pensjon og
sparing**

Kunnskap og portefølje (2015-undersøkelsen n=1030)

HAR DU...	Antall riktige svar blant de som svarte JA	Antall riktige svar blant de som svarte Nei
Spart penger hjemme eller i lommeboka	6,0	6,3
Satt penger inn på brukskonto/lønnskonto	6,3	6,2
Satt penger på en sparekonto	6,3	6,0
Kjøpt finansielle investeringsprodukter (ikke pensjonsfond) som f.eks. fond, aksjer obligasjoner	7,1	6,1
Investert i andre investeringsobjekter (som gull, kunst osv)	6,3	6,3
Jeg har ikke spart bevisst	5,7	6,3
Løpende nedbetaling av lån	6,6	6,0
Ekstra nedbetaling av lån	6,7	6,1

← Ingen signifikant forskjell

← Ingen signifikant forskjell

Hva skal til for at du skal kjøpe eller spare i aksjer? (n=1031)

Bedre økonomi	22,8%
Bedre kunnskap om markedet	32,6%
God avkastning	12,4%
Trygghet/lav risiko	27,3%
Mer informasjon	10,3%
God rådgivning	12,7%
Interesse/jeg må følge med	20,4%
Tillit til markedet	1,2%

Hvis du skulle begrunne hvorfor du ikke eier aksjer i børsnoterte selskaper, hva er de viktigste grunnene til ikke å spare i aksjer? Er det fordi du...

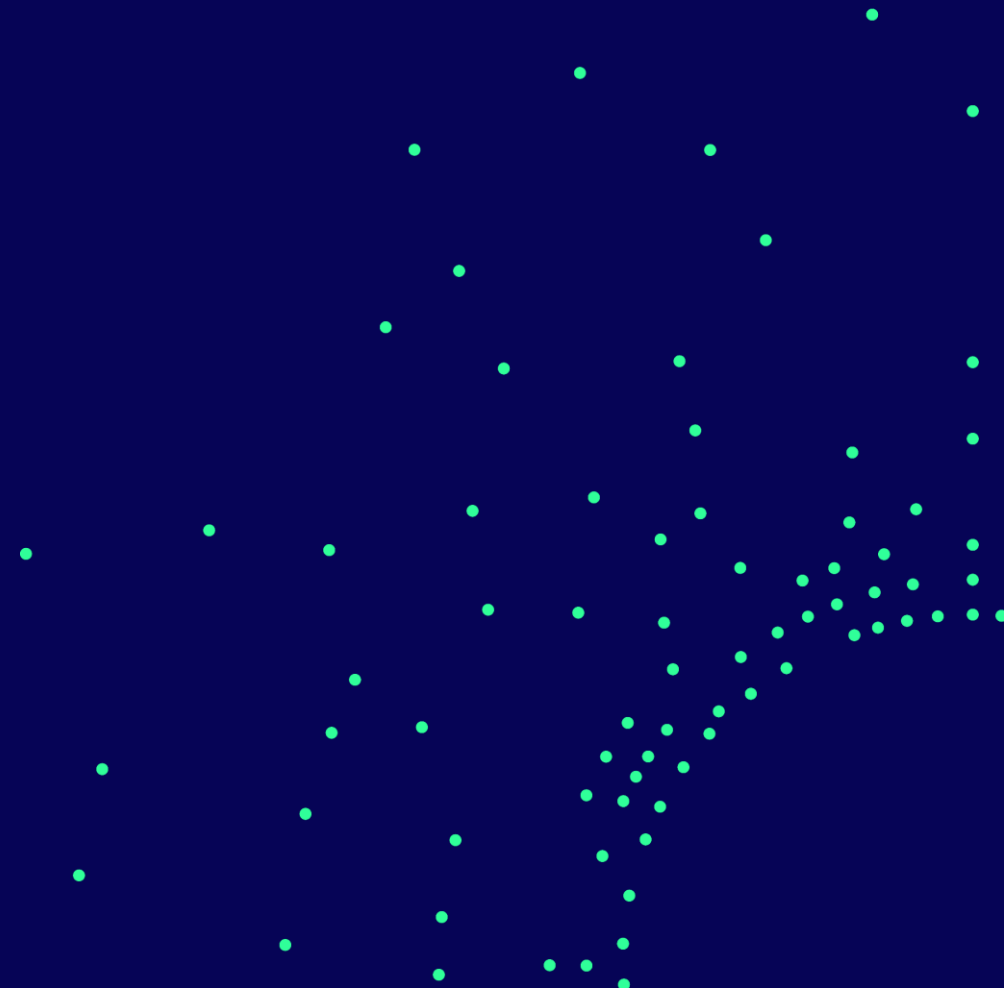

...frykter tap	33,2%
...har dårlig råd	12,9%
...heller sparer i aksjefond	12,4%
...vil heller spare på andre måter	28,5%
...mangler kunnskap om aksjemarkedet	41,4%
...synes det er for vanskelig	17,2%
...ikke har fått tilbud/gode råd	8,1%
...har dårlige erfaringer	3,9%
...ikke er interessert	9,6%

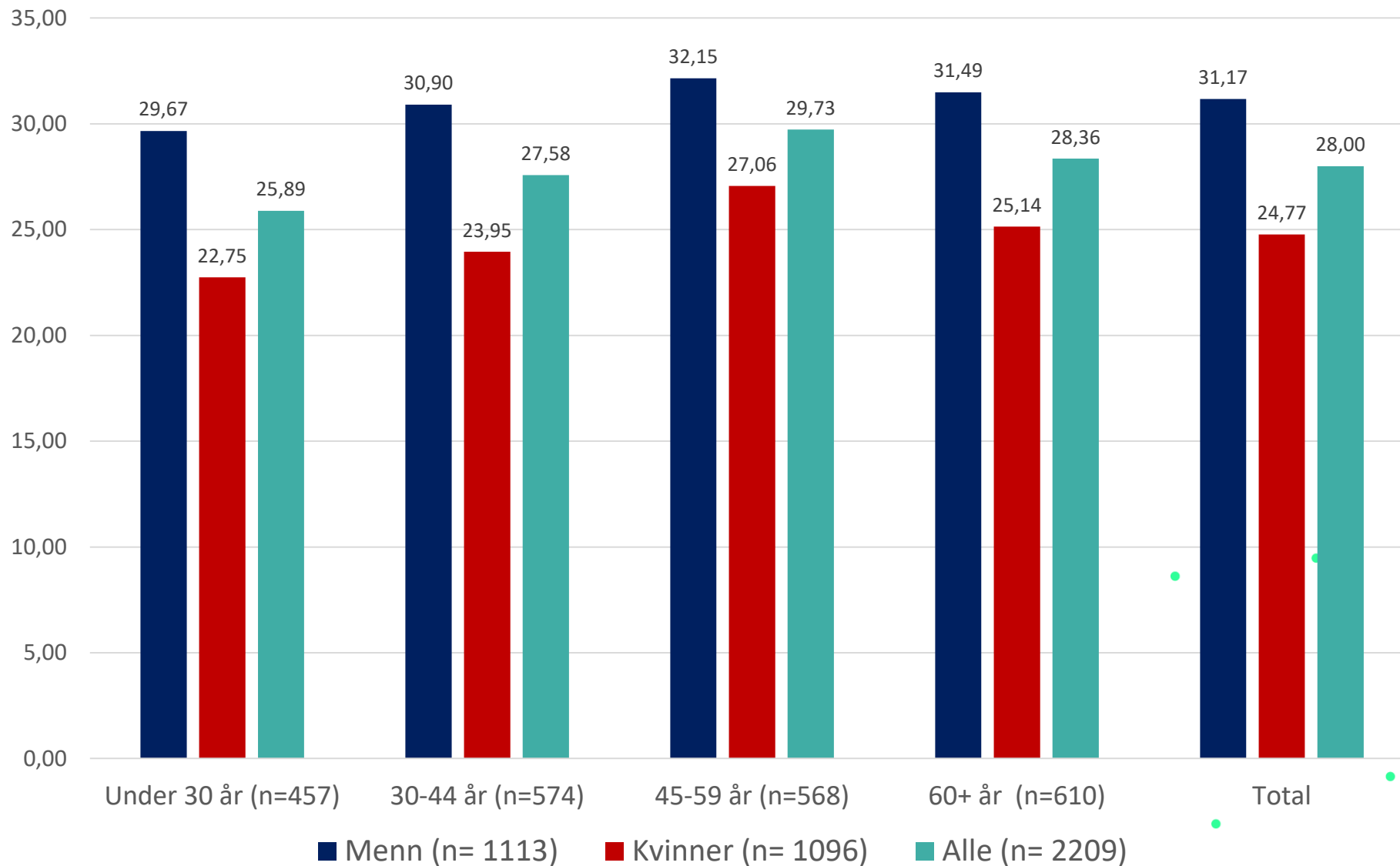
Fra undersøkelse med AksjeNorge (n=1030)

HVEM HAR HØYEST FINANSIELL KUNNSKAP?

- ✓ **NORDMENN**
- ✓ **MENN**
- ✓ **MIDDELALDRENDE**
- ✓ **HØYT UTDANNEDE**

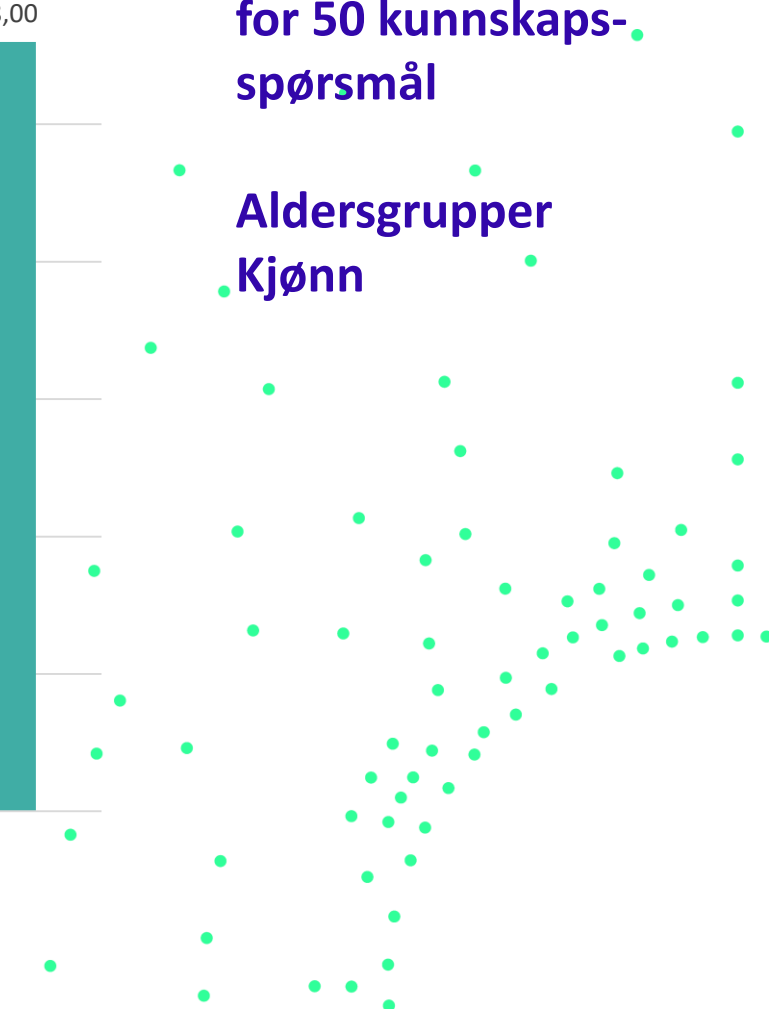

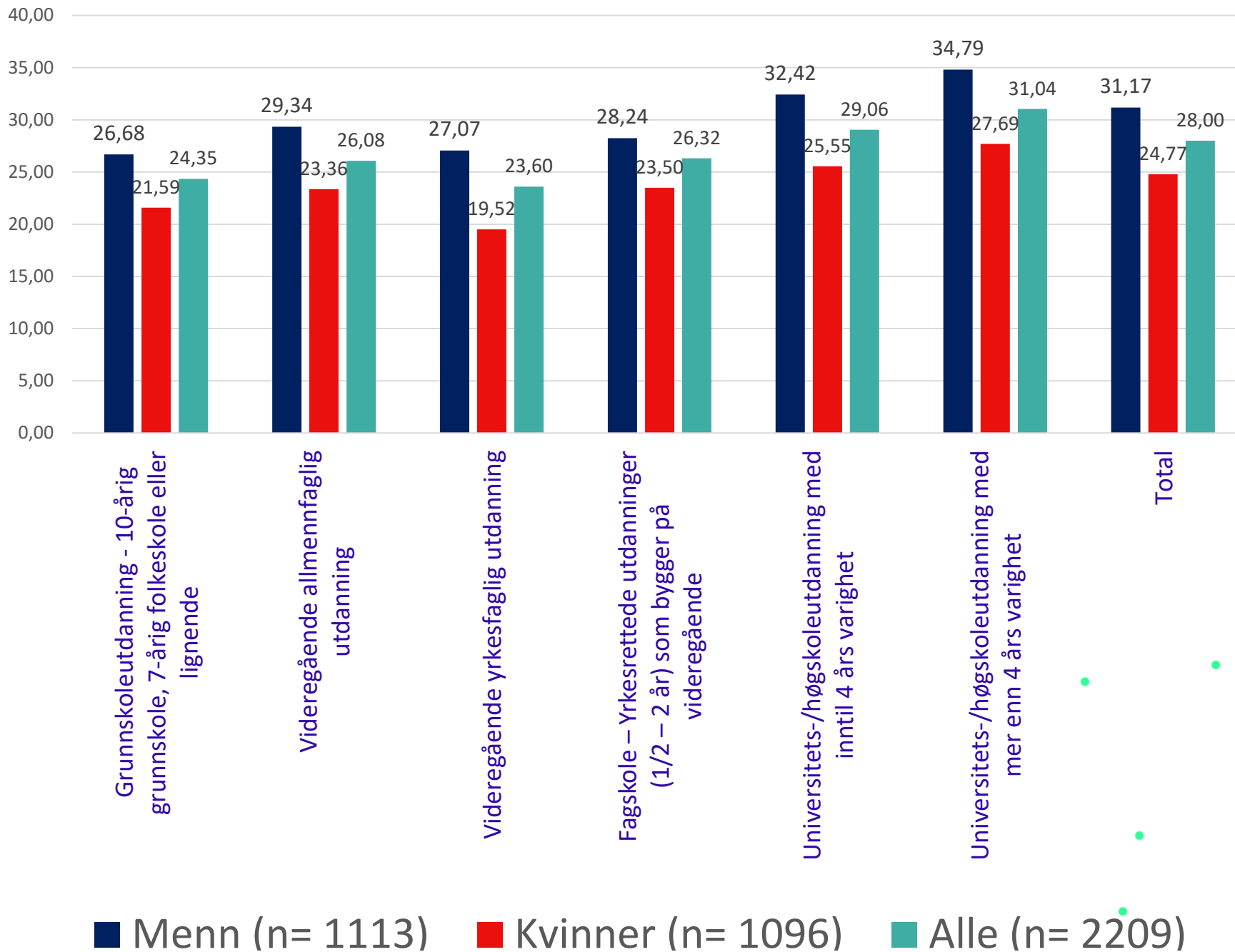
Antall svar på 50 kunnskapsspørsmål blant 2209 nordmenn

Gjennomsnittlig
antall riktige svar
for 50 kunnskaps-
spørsmål

Aldersgrupper
Kjønn

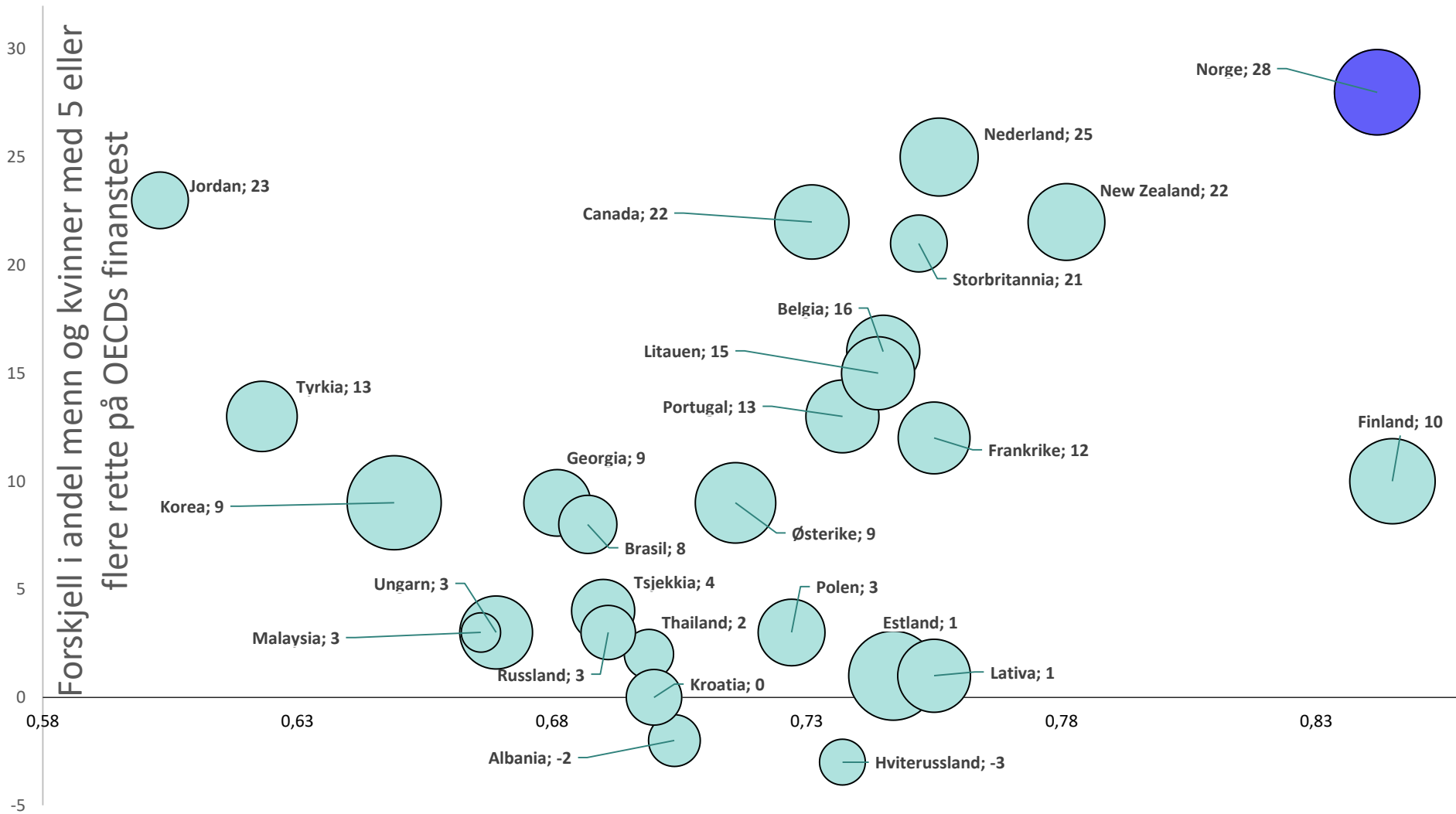

Gjennomsnittlig antall riktige svar for 50 kunnskaps-spørsmål

Utdanningsgrupper
Kjønn

■ Menn (n= 1113) ■ Kvinner (n= 1096) ■ Alle (n= 2209)

Likestilling og kjønnsforskjeller i kunnskap

Personlig økonomi er styrket i nye læreplaner

20.3.2019 Svein-Egil Jørgensen

ØKONOMIGLEDE

PERSONLIG ØKONOMI

Denne uken ble de nye læreplanene sendt på høring av kunnskapsminister Jan Tore Sanner. Dette er den største revideringen siden Kunnskapsløftet i 2006 og personlig økonomi er blant temaene som har fått større plass i det nye forslaget.

Bilde: Statssekretær Rikke Sjøberg underviste i Økonomiglede på Marienlyst skole sammen med Maiken Skirstad Mo i Econas styre.

NORCE

Nok til å redusere ulikheter i finanskunnskap?

Takk for oppmerksomheten!

Ellen Katrine Nyhus

NORCE, avdeling Agder
Handelshøyskolen ved UiA

Kontakt: Ellen.k.nyhus@uia.no

